

Transportstyrelsen

Bedömning av rekommendationssvar från Transportstyrelsen

Statens haverikommission (SHK) publicerade den 11 juni 2024 en slutrapport (SHK 2024:06) avseende en olycka norr om Arkösund den 18 juni 2023 med flygplanet HA-BNS. I rapporten lämnades tre säkerhetsrekommendationer till Transportstyrelsen (SHK 2024:06 R1, R2 och R3).

Transportstyrelsen rekommenderades att

- Inom ramen för sin tillsyn av flygplatser verka för att en gemensam standard används för hur PPR beskrivs i AIP. (SHK 2024:06 R1).
- Analysera hur flygplatsernas tillgänglighet begränsas av PPR och hur det påverkar flygsäkerheten. (SHK 2024:06 R2).
- Förtydliga flygkontrolltjänstens fraseologi angående en flygplats tillgänglighet när ATS är öppen eller stängd. (SHK 2024:06 R3).

Det bör noteras att för rekommendationerna R1 och R2 inte fanns någon aktör med ett utpekat helhetsansvar för PPR-frågan. Transportstyrelsen bedömdes emellertid ha bäst förutsättningar att hantera även rekommendationerna R1 och R2.

Den 25 februari 2025 inkom Transportstyrelsen med ett slutgiltigt svar på samtliga rekommendationer. I svaret redogör Transportstyrelsen för vilka åtgärder som avses vidtas och för det pågående arbetet med anledning av rekommendationerna.

SHK:s bedömning

I det svar som berör rekommendation R1 uppgav Transportstyrelsen att de avsåg informera flygplatsoperatörer och leverantörer av flygtrafikledningstjänst på branschdagarna den 28–30 januari 2025 om ärendet. Syftet var att i samverkan med dessa aktörer verka för en gemensam standard för publicering av PPR.

SHK bedömer att de åtgärder som nu vidtas av Transportstyrelsen gällande säkerhetsrekommendation R1 skapar möjlighet att ta fram en gemensam standard

för hur PPR¹ beskrivs i AIP². Rekommendationen bedöms därför som omhändertagen (Avslutad – tillfredsställande svar).

I svaret som berör rekommendation R2 uppgav Transportstyrelsen att de avsåg genomföra en undersökning hos allmänflyget och flygplatsoperatörer under första kvartalet 2025. Syftet var att få insikt i hur flygplatsernas tillgänglighet påverkas av PPR och hur det påverkar flygsäkerheten.

SHK bedömer att de vidtagna åtgärderna, i enlighet med rekommendationen, ger Transportstyrelsen möjlighet att analysera om flygplatsernas tillgänglighet begränsas av PPR och om detta påverkar flygsäkerheten. Rekommendationen R2 bedöms därför som omhändertagen (Avslutad – tillfredsställande svar).

Som framgår av analysen i slutrapporten (avsnitt 2.3.4) belyser SHK en brist på definitioner för hur man uttrycker sig om ATS är öppen eller stängd i den övergripande fraseologin. Begreppen "öppen" och "stängd", som användes av flygkontrolltjänsten vid olyckan, finns inte i Transportstyrelsens föreskrifter om radiotelefoni och fraseologi. Enligt SHK:s bedömning finns därför en risk för att information som kommuniceras missförstås av de involverade i kommunikationsprocessen. Det vill säga att en pilot kan tolka informationen som att en flygplats är otillgänglig fast så inte är fallet.

I svaret som berör rekommendation R3 uppgav Transportstyrelsen att rekommendationen kommer att inkluderas i föreskriftsarbetet för en kommande ändring av TSFS 2019:361³. Inriktningen är att förtydliga att det är ATS-enhetens öppethållande och inte flygplatsens tillgänglighet som avses i kommunikationen. Transportstyrelsen bedömer att det är rimligt att införa ett allmänt råd om kommunikation kring ATS-öppethållande, snarare än att skapa en fraseologi för en flygplats tillgänglighet.

SHK bedömer att de åtgärder som nu vidtas av Transportstyrelsen gällande säkerhetsrekommendation R3 uppfyller rekommendationens syfte och att rekommendationen därför kan bedömas som omhändertagen (Avslutad – tillfredsställande svar).

Med vänliga hälsningar,

Kristina Börjevik Kovaniemi
Utredningsordförande

¹ PPR (Prior Permission Required) – krav på förhandstillstånd för att trafikera flygplatsen.

² AIP (Aeronautical Information Publication) – publikation med information för luftfarten.

³ TSFS 2019:36, Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om radiotelefoni och fraseologi.